

רשומות

הצעות חוק

21 ביולי 1997

2640

ט"ז בתמוז התשנ"ז

עמוד

הצעת חוק ההתגוננות האזרחית (תיקון מס' 9) (מצב מיוחד בעורף), התשנ"ז-1997 479

תיקון עקיף:

חוק שירות עבודה בשעת חירום, התשכ"ז-1967

מתפרסמת בזה הצעת חוק מטעם הממשלה:

הצעת חוק ההתגוננות האזרחית (תיקון מס' 9) (מצב מיוחד בעורף), התשנ"ז-1997

1. בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951¹ (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 1, תיקון סעיף 1 בהגדרה "שעת התקפה", אחרי פסקה (ב) יבוא:
(ג) הזמן שבו קיים מצב מיוחד בעורף, לפי סעיף 19ג.

ד ב ר ו ה ס ב ר

הבאה ובמשך תקופה ארוכה הושבתו המשק והחיים הכלכליים ועובדים לא התייצבו לעבודתם. בתקופת מלחמת המפרץ הותקנו תקנות שעת חירום (תקופת מצב מיוחד בהג"א), התשנ"א-1991 (ק"ת 5326, עמ' 463), על מנת לתת מענה לבעיות שהתעוררו.

כדי להימנע מהיזקקות לתקנות לשעת חירום בכל מקרה שבו ייווצר מצב דומה של איום מתמשך, מוצע לתקן את חוק ההתגוננות האזרחית כך שיווסף סעיף חדש, שעניינו "מצב מיוחד בעורף".

עוד מוצע לתקן את חוק שירות העבודה בשעת חירום, התשכ"ז-1967 (להלן - חוק שירות עבודה), ולאפשר לשר העבודה והרווחה, בעת קיום מצב מיוחד בעורף, לחייב עובדים בשירותים קיומיים חיוניים להגיע לעבודתם.

מ ב ו א

אירועי "מלחמת המפרץ", בשנת 1991, וכן המבצעים "דין וחשבון" ו"ענכי זעם", יצרו מצבים אשר חוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן - חוק ההתגוננות האזרחית), על תקנותיו, לא נתן להם מענה משפטי מלא.

המצב המשפטי הקיים נותן סמכויות נרחבות לראש הג"א, בכל הנוגע למתן הוראות התנהגות לאוכלוסייה בשעת התקפה, ולא בשעות שאינן מוגדרות כ"שעת התקפה", רהיינו בהסוגות שבין ההתקפות.

במלחמת המפרץ ובתקופת המבצעים האמורים, נמשכו פעולות האיבה, לסירוגין, על פני פרקי זמן ממושכים; לא ניתן היה לחזות מתי תהיה ההתקפה

¹ ס"ח התשי"א, עמ' 78; התשנ"ג, עמ' 55.

- "מצב מיוחד בעורף" (א) 29. (1) שוכנעה הממשלה כי קיימת סבירות גבוהה שתתרחש התקפה על האוכלוסייה האזרחית, רשאית היא להכריז על מצב מיוחד בעורף, במדינה כולה או בשטח מסוים.
- (2) תוקפה של ההכרזה יפקע בתום שבעה ימים משעה שניתנה, זולת אם ביטלה הממשלה את ההכרזה לפני כן; הממשלה, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, רשאית להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה.
- (ב) (1) שוכנע שר הביטחון כי קיימות נסיבות המצדיקות הכרזה על מצב מיוחד בעורף, והממשלה ערם הכרזה על כך, רשאי הוא להכריז על מצב מיוחד בעורף.
- (2) הכריז שר הביטחון על מצב מיוחד בעורף, יודיע על כך מיד לממשלה.
- (3) תוקפה של ההכרזה לפי סעיף קטן זה יפקע בתום 48 שעות משעה שניתנה, זולת אם בוטלה לפני כן, או אם הוארכה על ידי הממשלה, כאמור בסעיף קטן (א2).
- (4) הארכת תוקפה של הכרזה לפי פסקה (3) תהיה לתקופה שלא תעלה על שבעה ימים שתחילתה בשעת מתן ההכרזה על ידי שר הביטחון; הממשלה רשאית להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה, כאמור בסעיף קטן (א2).
- (ג) (1) הוכרז מצב מיוחד בעורף, רשאים הרמטכ"ל, ראש הג"א או קצין בצבא ההגנה לישראל שדרגתו אלוף (בסעיף זה – בעלי תפקיד), לתת, ככל שהדבר דרוש, לכל אדם, לסוג בני אדם או לציבור, כל הוראה הנדרשת לשמירתם או להצלתם של חי ארץ או של רכוש, ובכלל זה –

דברי הסבר

- סעיף 1** מוצע לתקן את ההגדרה "שעת התקפה" ולכלול בה גם קיום מצב מיוחד בעורף.
- סעיף 2** מוצע כי הסמכות להכריז על "מצב מיוחד בעורף" תהיה נתונה לממשלה אם שוכנעה כי קיימת סבירות גבוהה, שתבצע התקפה על האוכלוסייה האזרחית.
- תוקף ההכרזה – שבעה ימים, אלא אם כן בוטלה קודם לכן, או הוארכה על ידי הממשלה באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וסעיף קטן (א) המוצע.
- עוד מוצע כי בנסיבות המצדיקות זאת, בעיקר בשל דחיפות, תוקנה סמכות לשר הביטחון להכריז על מצב מיוחד בעורף לתקופה שלא תעלה על 48 שעות עד שיתאפשר לממשלה לקבל החלטה בענין. (סעיף קטן (ב) המוצע).
- מוצע, כי משניתנה הכרזה כאמור, תהיה סמכות לראש המטה הכללי, לראש הג"א וכן לקצינים בדרגת אלוף לתת הוראות לאוכלוסייה באשר לכללי התנהגות יומיומית, הוראות הנדרשות לשם התגוננות בפני התקפה, ובכלל זה חובת שהייה במקומות מסוימים, פינוי בני אדם ממקומות שבהם נשקפת סכנה לחייהם, איסור עבודה בבתי עסק מסוימים או התרתה, איסור לימודים בבתי ספר או התרתם ועוד. (סעיף קטן (ג) המוצע).
- עוד מוצע כי הממשלה או שר הביטחון, בהתאם לנסיבות, יהיו רשאים לקבוע כי רק הלק מבעלי התפקידים המפורטים לעיל יהיו רשאים לתת הוראות לאוכלוסייה, וכן לקבוע סיוגים להפעלת הסמכויות וסוגיהן על ידי בעלי התפקידים האמורים. (סעיף קטן (ג) המוצע).

(א) להטיל חובה לשהות במקומות מסוימים לרבות בבתים או בבנינים אחרים, כחדרי ביטחון או במקלטים;
(ב) לאסור או להגביל את הלימודים במוסדות חינוך;
(ג) הוראות לגבי ציוד אישי.

(2) הממשלה או שר הביטחון, לפי הענין, רשאים, בהכרזה על מצב מיוחד בעורף, לקבוע סייגים לגבי סוג ההוראות שיינתנו לפי פסקה (1) וכן לקבוע כי רק חלק מבעלי התפקיד כפי שיקבעו, יהיו רשאים לתת הוראות לפי אותה פסקה.

(3) הוראה לפי פסקה (1), תפקע בהתקיים אחד מאלה:

(א) מי שנתן את ההוראה, ביטל אותה, או נתן במקומה הוראה אחרת באותו ענין.

(ב) ההכרזה על מצב מיוחד בעורף בוטלה או שפקע תוקפה.

(ד) (1) הוראה שניתנה מכוח סעיף קטן (ג) תחייב כל אדם משעה שנמסרה לו, או משעה שהגיעה לידיעתו, זולת אם הוכיח שלא יכול היה לדעת עליה.

(2) יראו הוראה כאמור בפסקה (1), כאילו הגיעה לידיעתו של אדם, תוך שעה משעת פרסומה ברדיו או בטלוויזיה, או תוך ארבע שעות משעת הפצת העיתונים שבהם פורסמה ההוראה, לפי המוקדם.

3. בחוק שירות עבודה בשעת חירום, התשכ"ז-1967² -

תיקון חוק
שירות עבודה
בשעת חירום

(1) בסעיף 1 -

(א) בהגדרה "שירות עבודה", בסופה יבוא "או עבודה במפעל למתן שירותים קיומיים";

(ב) אחרי ההגדרה "מפעל חיוני" יבוא:

"מפעל למתן שירותים קיומיים" - כל מפעל או חלק ממנו, ששר העבודה והרווחה אישר אותו בצו, בזמן מצב מיוחד בעורף, כמשמעותו בסעיף 29 לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן - חוק ההתגוננות האזרחית);

דברי הסבר

האזרחית כך שניתן יהיה להחיל את הוראות חוק שירות עבודה בעת מצב מיוחד בעורף.
לפסקה (1) -

מוצע להוסיף להגדרה "שירות חירום" גם עבודה בעת מצב מיוחד בעורף. כמו כן מוצע לקבוע מהם שירותים קיומיים במצב מיוחד בעורף.

עוד מוצע לקבוע חוקת ידיעה לענין ההוראות האמורות ולפיה יראו כל אדם כאילו ההוראה הגיעה לידיעתו במועדים ובדרכים המפורטים בסעיף קטן (ד) המוצע.

סעיף 3 מוצע להתאים את הוראות חוק שירות עבודה לתיקון המוצע בחוק ההתגוננות

² ס"ח התשכ"ז, עמ' 86.

"שירותים קיומיים" – אחד מאלה:

- (1) אספקת מים, מזון, או חשמל וכן מתן שירותי אשפוז ובריאות, תברואה, תקשורת או דואר;
- (2) שירות שיש לספקו לשם מניעת פגיעה חמורה באוכלוסייה או בשטח שעליו חלה ההכרזה לפי סעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית (להלן – ההכרזה);
- (3) שירות שלדעת שר העבודה והרווחה חיוני לקיום אספקה או לטיפול באוכלוסייה;";

(2) אחרי סעיף 16 יבוא:

16א. (א) הוכרו מצב מיוחד בעורף, לפי סעיף 9 לחוק ההתגוננות האזרחית, ומצא שר העבודה והרווחה, כי האפשרות למתן שירותים קיומיים לאוכלוסייה המצויה בשטח שעליו חלה ההכרזה, עלולה להיפגע, או שבמערך הייצור או האספקה למתן שירותים קיומיים עלולים להיגרם תקלה או מפגע, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם שר הביטחון, להכריז בצו שהוראות פרק זה יחולו בשטח שעליו חלה ההכרזה; צו לפי סעיף קטן זה יפקע כמועד שבו פקעה ההכרזה על מצב מיוחד בעורף, אלא אם כן ביטל שר העבודה והרווחה את הצו קודם לכן.

"מצב מיוחד בעורף – הכרזה על תחולת הפרק

(3) בסעיף 17(א) אחרי "לקרוא בצו" יבוא "לפי סעיפים 16 או 16א", אחרי "במפעל חיוני" יבוא "או במפעל למתן שירותים קיומיים", ובמקום "הצו" יבוא "צו כאמור, לפי הענין";

(4) האמור בסעיף 18 יסומן "(א)" ואחריו יבוא:

"(ב) צו לפי סעיף קטן (א) יכול שיימסר למנהל המפעל, נמסר הצו למנהל המפעל, יעבירו, בתוך 48 שעות, למגויס החוץ; מסירה או העברה לפי סעיף זה יכול שיעשו בדרך של מסירה אישית, בהדבקה על דלת בית מגויס חוץ, בטלפון או בפקסימיליה או בכל דרך אחרת שיקבע השר."

דברי הסבר

שהאוכלוסייה נזקקת להם כגון אספקת מים, מזון, חשמל, ושירותי אשפוז ובריאות על ידי גיוס העובדים במפעלים וברשויות לעבודה בשעת חירום.

לפסקאות (3) ו-(4) –

מוצע לקבוע כי ניתן יהיה בצו לפי חוק שירות עבודה לקרוא לעבודה את כל העובדים גם במפעל הנותן שירותים קיומיים.

לפסקה (2) –

מוצע להקנות סמכות לשר העבודה והרווחה, לאחר שהוכרו מצב חירום מיוחד בעורף, אם סבר שעלולה להיגרם פגיעה כמתן שירותים קיומיים לאוכלוסייה באזור אשר עליו חלה ההכרזה, ולאחר התייעצות עם שר הביטחון, להכריז בצו כי יחול פרק ד' לחוק העוסק בקריאה לשירות עבודה לעובדים בשירותים הקיומיים החיוניים, הדבר יאפשר להפעיל את השירותים הקיומיים